

Museoiden strateginen tehtävä:
kokoelmien turvaaminen ja pelastaminen
- Viranomaisten rooli ja museon oma
toiminta.

Tiina Mertanen ja Heidi Rajala

17.11.2025

SUOMEN KANSALLISMUSEO
FINLANDS NATIONALMUSEUM

Sisältö

Tiina 20 min:

Yhteiskunnan toimeksianto

Mitä on keskeinen kansallinen kulttuuriperintö?

Riskit, joihin meidän on varauduttava

Viranomaisten roolit

Heidi 40 min

Hätätilanteet. Pelasta ja evakuoi.

SUOMEN KANSALLISMUSEO
FINLANDS NATIONALMUSEUM

Suomalainen toimintamalli

Yhteiskunnan turvallisuusstrategiassa kuvataan kokonaisturvallisuuden toimintamalli, jossa yhteiskunnan elintärkeistä toiminnoista huolehditaan

- viranomaisten
- elinkeinoelämän
- järjestöjen
- ja kansalaisten yhteistoimintana

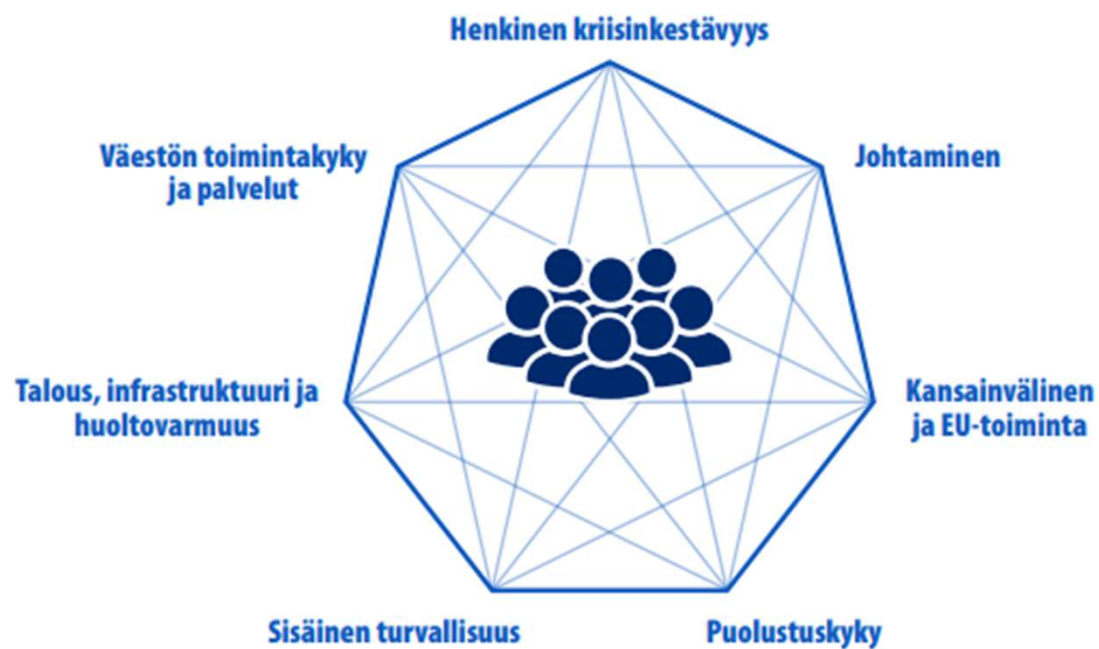
Kokonaisturvallisuus muodostaa perustan suomalaisen yhteiskunnan kriisinkestävyydelle eli resilienssille.

Yhteiskunnan turvallisuusstrategia

Valtioneuvoston periaatepäättös

Turvallisuuskomitea

Yhteiskunnan elintärkeät toiminnot

SUOMEN KANSALLISMUSEO
FINLANDS NATIONALMUSEUM

Kuva: Yhteiskunnan turvallisuusstrategia

Elintärkeät toiminnot: henkinen kriisinkestävyys

Henkinen kriisinkestävyys ilmenee tahtona toimia yhteiskunnan vakauden, väestön elinmahdollisuuksien, turvallisuuden ja lopulta valtiollisen itsenäisyyden ylläpitämiseksi kaikissa tilanteissa. Henkisen kriisinkestävyyden rakentaminen, vahvistaminen ja ylläpitäminen ovat koko yhteiskunnan läpileikkaavaa ja pitkäjänteistä työtä. Perusta luodaan normaalioloissa.

Kulttuuripalvelut ja kulttuuriomaisuuden suojele rakentavat kriisinkestävyyttä.

Kansallisesti merkittävän kulttuuriomaisuuden suojelusta on huolehdittava kaikissa turvallisuustilanteissa.

550 –vuotias Olavinlinna. Kuva: Suomen kansallismuseo.

SUOMEN KANSALLISMUSEO
FINLANDS NATIONALMUSEUM

Kulttuuripalvelujen ylläpito ja kulttuuriperinnön suojelu

Yhteiskunnan strateginen tehtävä nro 50/ 56

Vastuuministeriö Opetus- ja kulttuuriministeriö

Kulttuuriomaisuuden suojelussa korostuvat

- varautuminen kulttuuriperinnön turvallisiin säilytysolosuhteisiin,
- suunnitelmat kulttuuriomaisuuden siirtojen varalta
- digitaalinen dokumentointi
- digitaalisessa muodossa olevan kulttuuriperinnön pitkäaikaisen säilymisen varmistaminen.

SUOMEN KANSALLISMUSEO
FINLANDS NATIONALMUSEUM

Eetu Isto: Hyökkäys. 1889. Kuva: Suomen kansallismuseo.

Kuka määrittelee kulttuuriperinnön ja sen arvon?

Ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen mukaan sivistykselliset oikeudet sisältävät myös oikeudet kulttuuriperintöön.

- Kansainväliset järjestöt ja sopimukset: YK, Unesco, Euroopan neuvosto, EU, kulttuuriperintöalan järjestöt
- Kansallinen lainsäädäntö ja kansainvälinen oikeus – monenkeskinen, sopimusperäinen järjestelmä
- Meillä on ajatuksena Euroopan neuvoston ns. Faron sopimuksen mukaisesti kaikkien oikeus osallistua määrittelyyn.
- Sopimusperäiseen järjestelmään kohdistuu painetta

SUOMEN KANSALLISMUSEO
FINLANDS NATIONALMUSEUM

Kansallisesti merkittävää kulttuuriomaisuutta mm.

- Kansallisten museoiden kokoelmat: Suomen kansallismuseo, Kansallisgalleria, Luonnontieteellinen museo
- Kansallisarkisto, Kansalliskirjasto
- Haagin sopimus 1954: kansallinen lista, ei toistaiseksi vahvistettu eikä julkista tietoa. Listalla irtainta ja kiinteää kulttuuriomaisuutta, julkisessa ja yksityisessä omistuksessa
- Valtakunnallisesti merkittävät arkeologiset kohteet listattiin 2024: 1391 kpl
- Kansallisesti merkittävät kulttuuriympäristökohteet 1470 kpl

SUOMEN KANSALLISMUSEO
FINLANDS NATIONALMUSEUM

Kajaanin linna rakennettiin 1604-1619 kuningas Kaarle IX käskystä.
Kuva: Vesa Laulumaa, Museovirasto

EU:n strateginen lähtökohta kulttuuriperintöön konflikteissa ja kriiseissä

1. Kulttuuriperintö on konflikteissa ja kriiseissä poliittinen ja symbolinen osatekijä (component)

- lähtökohtaisesti poliittisesti sensitiivistä ja kompleksista, se sisältää syvää symboliikkaa ja on tunteellisesti latautunutta ja siihen liittyy paljon poliittisen manipulaation riskejä

2. Kulttuuriperintö on konfliktien ja kriisien taustatekijä (driver)

- Vihan, häiriön ja polarisaation lietsonnan väline

3. Kulttuuriperintö on rauhan ja kehityksen välittäjä (vector)

- Resilienssin ja hyvinvoinnin rakentaminen, kuten Suomen YTS:ssa

SUOMEN KANSALLISMUSEO
FINLANDS NATIONALMUSEUM

- Lähde_ Concept on Cultural heritage on conflicts and crises. A component for peace and security in European Union's external action. 9996/21.

Kulttuuriomaisuuden suojele: riskiarviot

European Union Civil Protection Mechanism

Kansallinen riskiarvio (säännöllisin väliajoin)

Alueelliset riskiarviot (työkaluina mm. Haag –lista ja kulttuuriympäristötieto)

Pelastuspalvelut (tulossa palvelumalli)

Omistajan riskiarviot sekä varautumis- ja valmiussuunitelmat

Mihin on varauduttava?

- Sota: sivuvahingot ja tahallinen vahingoittaminen eli sotarikos
- Sotarikosten dokumentointi ja tutkinta
- Terrorismi
- Varkaudet ja laiton kauppa sekä rauhan että sodan aikana
- Luonnonkatastrofit
- Ilmastonmuutos ja saastuminen
- Tulipalot ja muut kiinteistövahingot
- Ilkivalta ja liian suuret kävijämäärät
- Kokoelmatiedon turvaaminen

SUOMEN KANSALLISMUSEO
FINLANDS NATIONALMUSEUM

Roolit?

Omistajan tai haltijan riskiarviota ja varautumistyötä ei voi ulkoistaa.

Kokonaisturvallisuuden mallin mukaan muut toimijat tulevat mukaan niiden omissa rooleissa.

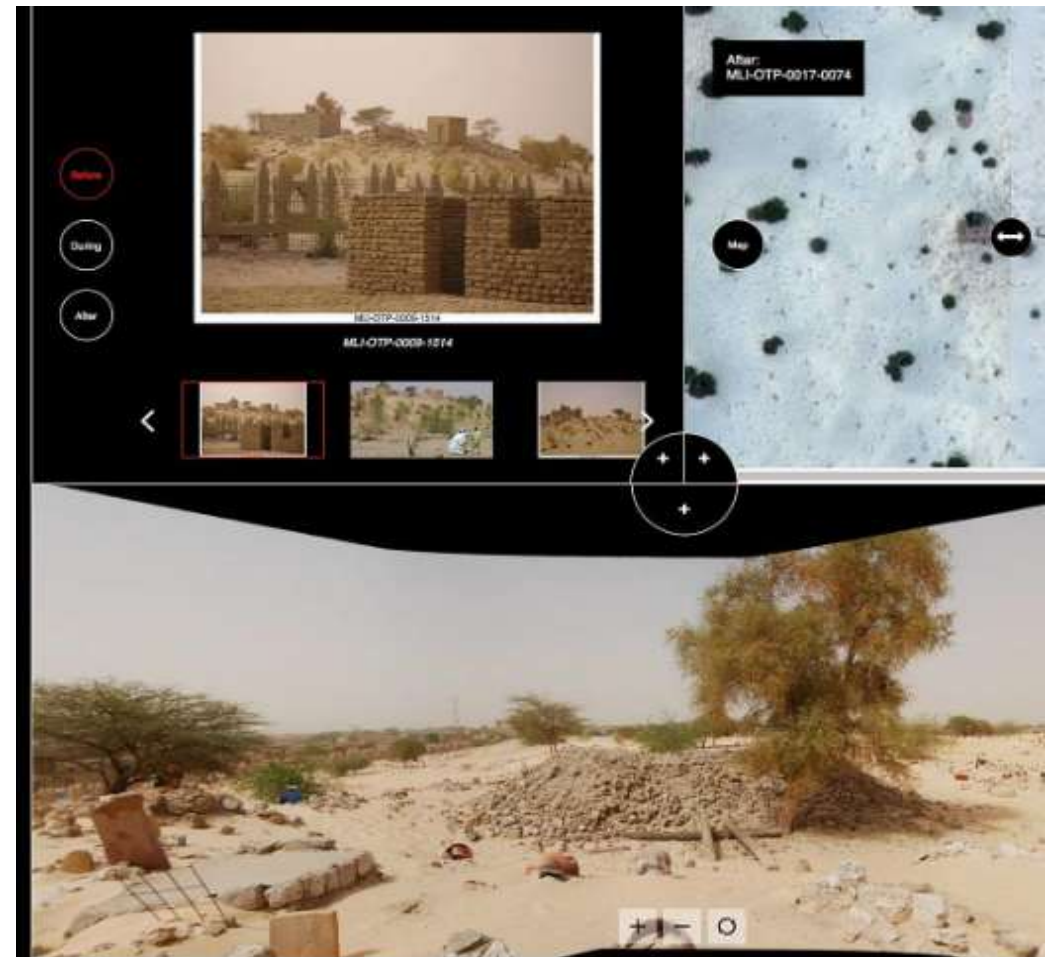
- Pelastuslaitokset
- Poliisi, Suojelupoliisi
- Tulli ja Rajavartiolaitos
- Puolustusvoimat ja Nato
- Kansainvälinen rikostuomioistuin
- Valtioneuvosto, valtioneuvoston kanslia, ministeriöt, virastot

Kulttuuriperintö ja sotarikokset

- Tahallinen kulttuuriomaisuuden vahingoittaminen sodassa on sotarikos.
- Tutkinta huomioitava tilannekuvassa, pelastustöissä, dokumentoinnissa ja vahinkojen korjauksessa.
- Nürnbergin sota-oikeudenkäynnit
- 1990-luvulla uskonnollisen ja kulttuuriperinnön tuhoaminen Bosniassa
- Al Mahdi -nimisen jihadistin tuomio UNESCON maailmanperintökohteiden tuhosta Timbuktussa, Malissa 2016
- Suomi kouluttaa Ukrainassa tutkijoita ja syyttäjiä, tutkinnassa satoja tapauksia

SUOMEN KANSALLISMUSEO
FINLANDS NATIONALMUSEUM

Kuvalähde <https://situ.nyc/news/wired-the-hague-convicts-a-tombdestroying-extremist-with-smart-design>

Laiton kauppa

- Laittoman kaupan arvoksi vuodessa arvioidaan jopa 6-8 miljardia dollaria ja sillä rahoitetaan mm. terrorismia ja huumekauppaa.
- Maastavientiluvan rinnalle on tullut EU:n aloitteesta 28.6. voimaan maahantuontilupajärjestelmä. Se on EU:n yhteinen sähköinen hakemusjärjestelmä EU:n ulkorajojen yli tapahtuvaa liikennettä valvomaan. Lupa koskee yli 250 vuotta vanhempien esineiden ja historiallisten rakennusten osien tuontia.
- Museovirasto on lupaviranomainen ja Kansallisgalleria vastaa taiteen asiantuntemuksesta. Tulli on valvova viranomainen. Vaatii sekä kansainvälisesti että maan sisällä viranomaisyhteistyötä
- Laiton kauppa on siirtynyt lähes kokonaan verkkoon. Huutokauppojen alustat, valtavat verkkokaupat ja sosiaalisen median alustat. Lähtöalueita mm. Syyria, Ukraina, Gaza, Afrikan haavoittuvat maat. Suomesta epäillään katoavan designia ja arkeologisia löytöjä, myös hyllyistä.
- Monitorointi tekoälyn avulla kehittymässä.

Puolustusvoimat ja Nato

- 2000-luvulta alkaen kulttuurihistoriallisen omaisuuden suojaaminen on ollut osa sodan oikeussääntöjen opetusta varusmieskoulutuksesta eteenpäin. Esim. mitkä kohteet ovat kiellettyjä joukkojen ryhmittämisessä.
- Kriisinhallintatehtävissä mm. Lähi-Idässä mm. uskonnollisten kohteiden suojaaminen on ollut pitkään konkretiaa.
- Naton 3D-periaate (defence, diplomacy, development) 2000-luvun alusta tähtää siihen, että sodan jälkeen on jäljellä valtio, joka pystyy toimimaan. Kulttuuriperintö on huomioitu sen osatekijänä. Eli tavoitteena on, että sotilaallinen doktriini ja käytännöt ottaisivat kulttuuriomaisuuden ja -perinnön, joiden suojaaminen on perusoikeuskysymys, huomioon.
- Joidenkin maiden armeijat ovat palkanneet kulttuuriperintöasiantuntijoita.

Luonnonkatastrofit ja ilmastonmuutos

- Sendain viitekehys katastrofiriskien vähentämiseksi (Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015–2030) on YK:n jäsenvaltioiden vuonna 2015 hyväksymä kansainvälinen sopimus, jonka tavoitteena on vähentää katastrofiriskejä ja niiden vaikutuksia maailmanlaajuisesti.
 - Sisäministeriön Pelastusosasto koordinoi Suomen kansallista ryhmää.
 - Jäsenet: 9 ministeriötä, 11 virastoa mm. Museovirasto, 4 järjestöä, 2 koulutuksenjärjestäjää.
 - Muutos on nopeinta pohjoisessa Euroopassa
- SUOMEN KANSALLISMUSEO
Eläinmuseon uudessa tilanteessa.

SUOMEN KANSALLISMUSEO
FINLANDS NATIONALMUSEUM

Lopuksi

- Kulttuuriperinnön suojaaminen on kansallisen turvallisuuden kysymys.
- Kulttuuriperinnön omistajien aktivoiminen varautumiseen ja valmiuteen – kukaan muu ei sitä tee puolestasi.
- Pelastuslaitosten ja omistajien säännöllinen kommunikointi,
- Varautumis-, pelastus- ja evakuointisuunnitelmat sekä harjoittelu

Kuva: Kansallismuseon evakuointi lokakuussa 1939. Museovirasto, historian kuvakokoelma.

SUOMEN KANSALLISMUSEO
FINLANDS NATIONALMUSEUM

HÄTÄTILANTEET – pelasta & evakuoï

Pelastussuunnitelman laatiminen

Pelastussuunnitelma – miksi?

- Kulttuuriperinnön suojelu on osa kansallista turvallisuutta
- Omatoiminen varautuminen muodostaa suojelun perustan. Etenkin vahinkojen ehkäisy ja rajoittaminen on tärkeässä roolissa
- Pakottaa käymään kokoelmaturvallisuutta läpi eri näkökulmista; Tunnistetaan kokoelmia uhkaavat vaarat – miltä pelastamme?
- Selkiyttää organisaation roolituksen kokoelmien pelastusvastuissa ja pitää valmiutta yllä
- Antaa selkeän toimintaohjeen henkilökunnalle, jos jotain sattuu. Kaikki tietävät, minkä mukaan toimitaan sekä kriisin aikana, että sen jälkeen
- Harva riski eskaloituu ennakoon varoittamalla ("huomenna posahtaa vesiputki")

Miltä yleisimmin pelastetaan?

- Ruotsissa museoille on tehty kysely vuosittain (2021 lähtien) kokoelmille tehdyistä pelastustoimista
- Vuoden 2025 kyselyn mukaan yleisimmät pelastustoimien syyt olivat vesivahingot ja tuholaiset. Myös kiinteistöjen kunnossapidon laiminlyönti ja ulkoiset vaikutukset, kuten rankkasateet ja myrskyt tuotiin esiin.
- Lisäksi tunnistettiin tarve varautua hyvin tämäntyyppisiin tilanteisiin.

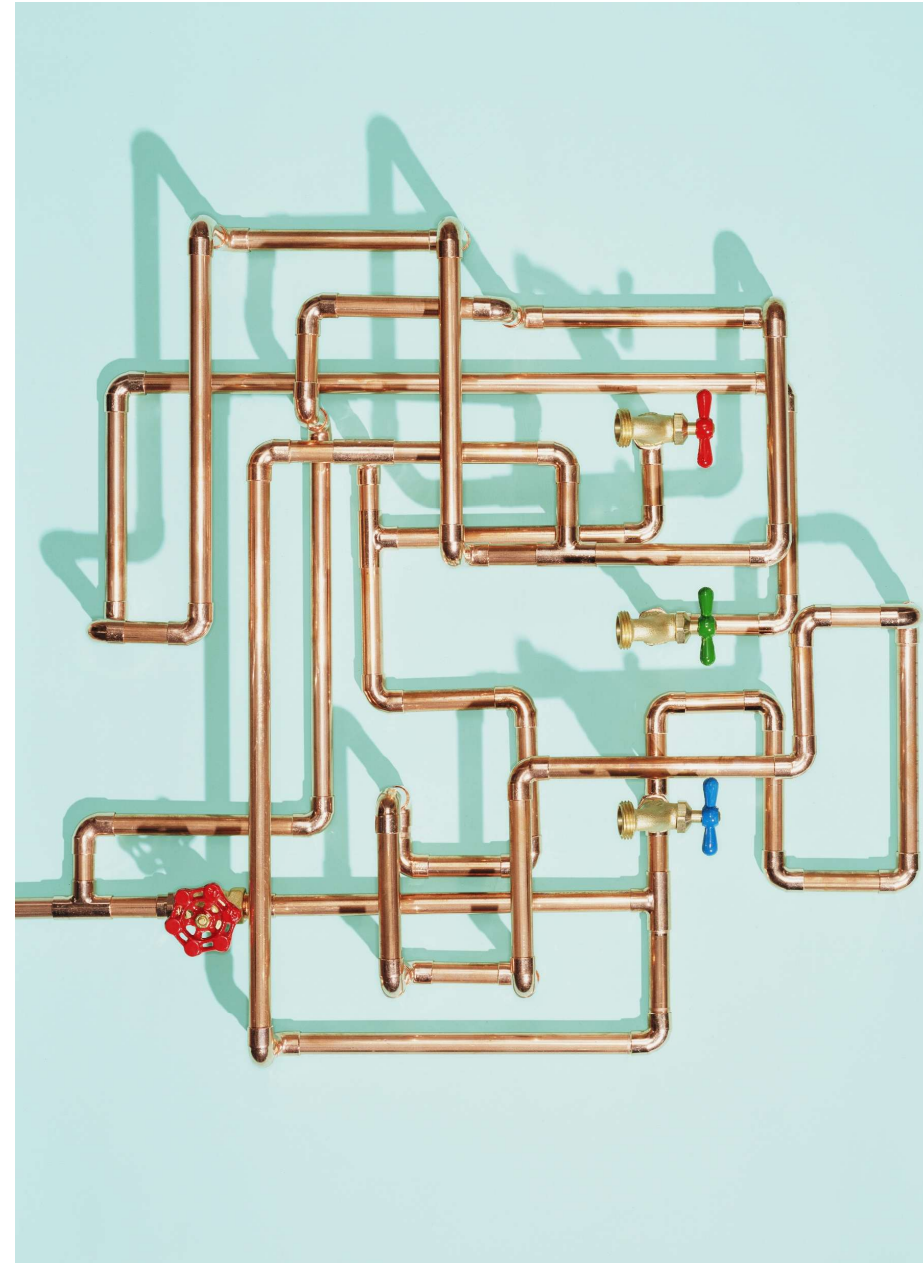

Ettei nyt vaan sattuis mitään...

- Vaikka kokoelmien käsittelyssä yksittäisen esineen turvallisuus huomioidaan erittäin hyvin, säilytystilat ja ”kokoelmamassa” eivät useinkaan saa samaa kohtelua. Se vaatisi paljon aikaa ja resursseja.
- Kokoelmatilat ovat usein jääneet muiden toimintojen jalkoihin, ovat poissa näkyvistä eivätkä useinkaan satu siihen jokapäiväisen toiminnan keskiöön. Niissä ei muutenkaan käydä usein, koska tiloissa ei ole työpisteitä tai päivittäistä toimintaa. Asia helposti unohtuu.
- Kunnes se vesiputki...

SUOMEN KANSALLISMUSEO
FINLANDS NATIONALMUSEUM

Action!

- Kuka saa tiedon vesivahingosta?
- Kelle hän jakaa tiedon?
- Ketkä osallistuvat pelastustoimiin?
- Kuka päättää toimenpiteistä?
- Kuka johtaa käytännön toimia?
- Mitä siirretään, mitä suojataan?
- Mistä löytyvät suojamateriaalit ja siirtokalusto?
- Minne siirretään?
- Miten viestitään ja tiedotetaan mahdollisista muutoksista?

SUOMEN KANSALLISMUSEO
FINLANDS NATIONALMUSEUM

Mistä liikkeelle?

Ennakoivat, kriisinaikaiset ja –jälkeiset toimet

- Ennakoivat: riskien tunnistaminen ja pitkälle viety ennaltaehkäisy
- Kriisinaikaiset: Tehokkaat ja säästävät pelastustoimenpiteet
- Kriisinjälkeiset: Jälkivahinkojen ehkäiseminen, vahinkojen korjaamisen ja konservoinnin turvaaminen.
- Kulttuuriomaisuus on korvaamatonta → pääpaino ennakoivilla toimenpiteillä → ehkäistään vahinkoja (tai rajoitetaan riittävästi)
- **Omatoiminen varautuminen muodostaa kulttuuriomaisuuden turvaamisen perustan**

SUOMEN KANSALLISMUSEO
FINLANDS NATIONALMUSEUM

Lähde: Kulttuuriomaisuuden uhat ja suojele, Opetusministeriön julkaisuja 2007:8

Pelastussuunnitelman osat, esim.

- Kohteen tiedot ja turvallisuusjärjestelyt
- Turvallisuusorganisaatio (vastuuhenkilöt, roolit)
- Kokoelmien esittely
- **Riskit ja ennakointi**
- Resurssit
- **Toiminta vahinkojen sattuessa**
- Evakuointi
- **Jäkihoito ja palautuminen**

HUOMIOITA:

Yksinkertaisimmillaan suunnitelmassa on yhteystiedot, ohjeet ja toimintamallit hätätilanteisiin.

Suunnitelman tulee olla selkeä ja helposti ymmärrettävä:

Riskienhallinta (sisäiset ja ulkoiset riskit), henkilöstön valmius ja rooli, neuvonta ja koulutus & yhteistyö eri tahojen kanssa.

Info hätätilanteisiin (yhteystiedot, pohjapiirrokset, resurssit, priorisointilistat, esinelistat ja siirtosuunnitelmat, hätäpakkausten sijainti, väliaikaiset sijoituspaikat ja kokoelmien käsittely, vaurioituneiden kokoelmien säilytys ja käsittely)

SUOMEN KANSALLISMUSEO
FINLANDS NATIONALMUSEUM

Ennakoiva suojele (varautuminen)

- Riskianalyysi (varmistetaan, että kaikkiin uhkiin on varauduttu riittävästi tai ne voidaan eliminoida)
- Dokumentointi (esinelistat, pohjapiirustukset, kokoelmatieto jne.)
- Tilat: palo- ja kiinteistöturvallisuus
- Rakenteelliset ratkaisut
- Resurssit: henkilöstö, tilat, kalusto, materiaalit jne.
- Kiinteistön ja kokoelmien osalta määritellään ja merkitään osat ja kokonaisuudet, jotka tulee pelastaa. Evakuointi ja siihen varatut resurssit ja tilapäissijoitus on kirjattu selkeästi

Riskianalyysi / Kokoelmia uhkaavat vaarat

- Vesi, kosteus
- Varkaus
- Tuhotyö, ilkivalta
- Tuholaiset
- Home
- Tulipalo
- Terrorismi
- Sähkö
- Kuumuus
- Kuivuus jne.

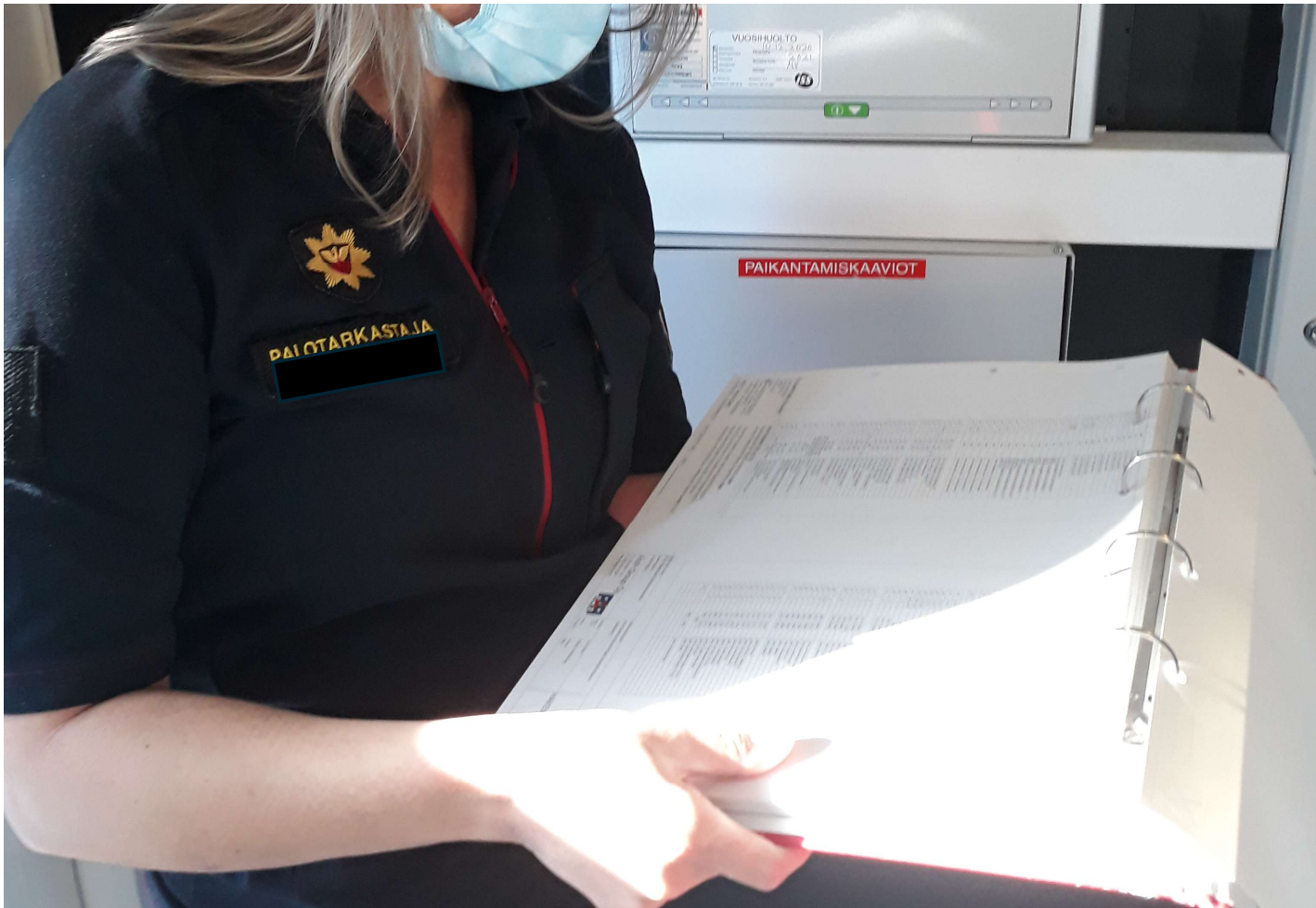
Kuva: Suomen kansallismuseo

Kuva: Suomen kansallismuseo

Henkilökunnan valmius on osa ennakointia

- Alkusammutusvalmiudet
- Poistumisharjoitukset
- Kohdetuntemus
- Organisaation turvallisuusjohtaminen
- Kokoelmien pelastussuunnitelman testaus ja kehittäminen

Palotarkastukset
ovat osa
kokoelmien
pelastusvalmiutta

Kuva: Suomen kansallismuseo

Hyvällä valmiudella voi vaikuttaa

- Pelastussuunnitelmat & kohdekortit muodostavat pelastustoimien perustan
- Hyvä valmius → vaikuttaa onnettomuuksien ja vahinkotilanteiden torjuntaan
- Tilanne voi kehittyä nopeasti ja vaatia ripeää päätöksentekoa → henkilöstö toimii suunnitelmien mukaisesti
- Materiaali- ja tilavarausten tulee olla kunnossa, jotta kokoelmia voidaan suojata tai siirtää väistötiloihin lyhyellä varoitusajalla
- Pelastustoimissa omaisuudelle ei saisi koitua vahinkoa → tiedon saatavuus varmistettava (mm. tietojärjestelmät, kohdekortit), pelastushenkilöstön kouluttaminen toimimaan kulttuuriomaisuuskohteissa jne.
- Ideaali tilanne: hälytyksen tulleessa kulttuuriomaisuuskohde tunnistetaan ja pelastustoimet osataan mitoittaa heti oikein.

Resurssit ja päivittäminen

- **Henkilöresurssit** tulee huomioida oman organisaation mukaan, mutta on tärkeää, että jokaiselle toiminnolle on nimetty vastuuhenkilö.
- **Pelastusvälineistö- ja materiaaliressit** on varattava etukäteen ja sovittava, mistä ne löytyvät
- **Tilaresurssit** – evakuointitilojen tai vaihtoehtoisten ratkaisujen kirjaaminen (esim. kontit, teltat).
- **Päivittäminen** kirjataan pelastussuunnitelmaan, koska tilanteet muuttuvat & henkilöstö- tai työtehtävävaihdokset

Suunnitelma syntyy yhteistyössä:

- Kokoelmista vastaavat
- Kohdevastaavat
- Kiinteistön turvallisuus-
organisaatio
- Viranomaisyhteistyö

SUOMEN KANSALLISMUSEO
FINLANDS NATIONALMUSEUM

Yhteistyö pelastuslaitoksen kanssa

- Suojatkaa
- Pakkaustarvikkeita viereen
- Kuljetuskalustoa lähelle
- Asiantuntija paikalle
- Jos on aikaa, pelastetaan
- Kohdekortti kuntoon

SUOMEN KANSALLISMUSEO
FINLANDS NATIONALMUSEUM

Kuva: Suomen kansallismuseo

Jos suojataan

- Kirjataan, millä periaatteella kokoelmia suojataan paikalleen, ja merkitään alueet selvästi. Voi tehdä lisäksi priorisointilistan, jos aika ei riitä kaikkien suojaamiseen
- Kokoelmatilat: Paikalleen suojaamista voi tehdä jo valmiiksi – lisäksi sijoittelulla on mahdollisuus keskittää suojattavat halutulla tavalla.
- Suojamateriaalien saatavuus kirjataan myös suunnitelmaan, missä niitä on valmiiksi varattuna

Jos täytyy evakuoida

- Näyttelytilat: kirjataan selkeästi, mitkä esineet halutaan turvaan. Tilakohtainen esinelista, kuvalista, pohjakuvaan merkittynä tms. Pääasia, että se on nopealukuinen ja helposti ymmärrettävissä
- Kokoelmatilat: Paremmiin valmisteltavissa lähtöön kuin näyttelytilat - mahdollisuus keskittää turvaan siirrettävät, tämä nopeuttaa siirtoa.
- Konservointi- ja työtilat: Tilanne vaihtelee jatkuvasti, joten on määriteltävä periaate, miten toimitaan. Esim. evakuointiperiaatteena on, että pyritään pelastamaan niin paljon, kuin mahdollista. Jos työn alla olevat esineet ovat ”listalla”, niiden omaa laatikkoa tai kehikkoa voi pitää nopeasti saatavilla.
- Arkistot: priorisoidut aineistot kirjataan selkeästi (esim. huoneessa x olevat mapit hyllyssä 1)

MUSEUM SALVAGE SHEET

Contacts:	
HARWELL HDRS	01235 432245
CDO	07792 213 217

Don't Panic

Safety first - your own and others'
 Don't take risks or overstretch
 Always wear waterproof gloves
 Floodwater may be contaminated
 Take rests, stop when tired
 Look out for broken pieces, sharp edges
 Don't work alone - ask for help
 Record everything you do, share information

PHOTOGRAPHS

Separate: dry, damp, wet
 Keep area clean
 Handle by edges only
 Do not touch image surface
 If safe, rinse in clean water while wet to remove loose dirt.
 Hang wet/damp prints on line or lay face-up on paper towel or silicone release paper
 Will curl when drying
 Be careful of drafts when dry
 Colour photos are especially sensitive

If items can't be moved, photo and protect from further damage, e.g. Tyvek sheet or polythene
 Be prepared for further changes, esp mould, corrosion, weakened joins
 Get specialist help asap, e.g. clocks, musical instruments, natural history
 Number all boxes, keep a copy of all box lists

Get Emergency Plan and Kit

Get overview first - don't just dive in
 Photograph and record everything
 Keep areas secure
 Identify helpers, challenge strangers
 Agree team roles
 Set up work area and keep it clean
 Use trays, crates, boxes. Number and list
 Use bubblewrap, Jiffy foam to pad crates and boxes

Identify priority or risk items
 Lift one object at a time
 Separate wet and dry items
 Get dry items out of wet boxes
 Ziplock bags for broken pieces of item
 Place wet items on paper towel
NEVER WIPE WET SURFACE
 Cleaning comes later!
 Keep everything cool

METALS

Blot wet metals with paper towel
 Air dry on tables if possible
 Pack in polythene box with big bags of silica gel to keep dry
 Fire damage may cause rapid corrosion - get help

CERAMIC AND GLASS

Pad between items with bubblewrap or Jiffy foam
 Stack plates vertically in crates.
 Old glass or glazes may be unstable after wetting

PAINTINGS

If wet, lay flat, paint upwards
 Don't touch wet gilding or any paint
 Check for loose joints or glass
 Stack dry frames back to back, interleave with sheets of card, bubblewrap or Jiffy foam
 Do not stack unframed paintings. Keep flat

TEXTILES

Lay flat and air dry if possible
 Roll carpets pile out
 Use plastic drain pipe to roll large items
 Carry large items supported on polythene, bubblewrap or Tyvek sheet
 Avoid folding. Pad folds with rolls of tissue (dry) or bubblewrap (if wet)
 Dyes, metalwork at special risk

STONE AND PLASTER

May be very soft, easily stained
 Keep statuary upright
 Carry and store large sheets of stone (eg marble tabletops) on edge, NOT flat. Be careful when turning them

Pad supports with bubblewrap, Jiffy foam
 Pad trolleys, use webbing straps or cotton tape to secure

Use dehumidifiers, fans to air dry and keep cool.
 Cut rectangles of bubble wrap or Jiffy foam to interleave, line ziplock bags
 Don't seal damp material in polythene - let it breathe

BOOKS AND PAPER

Wet: keep books shut and spine down, pack in ziplock bags in crate/box

Damp: If binding strong enough, stand books on table with pages fanned to air dry, interleave damp papers with paper towel. Protect papers with card

Dry: Pack books flat, protect papers with card folders

FURNITURE AND WOOD

Joints, veneers may be weak/soften
 Remove drawers, secure doors, loose parts with cotton tape.
 Lift under strongest part, eg under seat, not by arms, handles, edges
 Lay paper towel on wet areas to soak up water, then lift off, don't wipe
 Try not to touch upholstery

ORGANIC MATERIALS

May need support while drying
 Leather may shrink or warp - get specialist help
 Other materials may cause staining

MISCELLANEOUS

Keeping assemblages together may be vital (e.g. box of archaeological pottery or bone)
 Be aware of hazards from the objects - mercury, old pesticides, pigments, radioactivity

Esimerkki:
 Evakuointilistan tueksi
 pelastuslomake, jossa
 nopealukuinen ohje
 kokoelmien käsittelyyn

south west
museum
development
programme

[illegible]

Esimerkki: Evakuoinnissa dokumentointi on tärkeää, jotta tieto siirretyistä ja vaurioituneista kokoelmista on palautumisvaiheessa käytettävissä

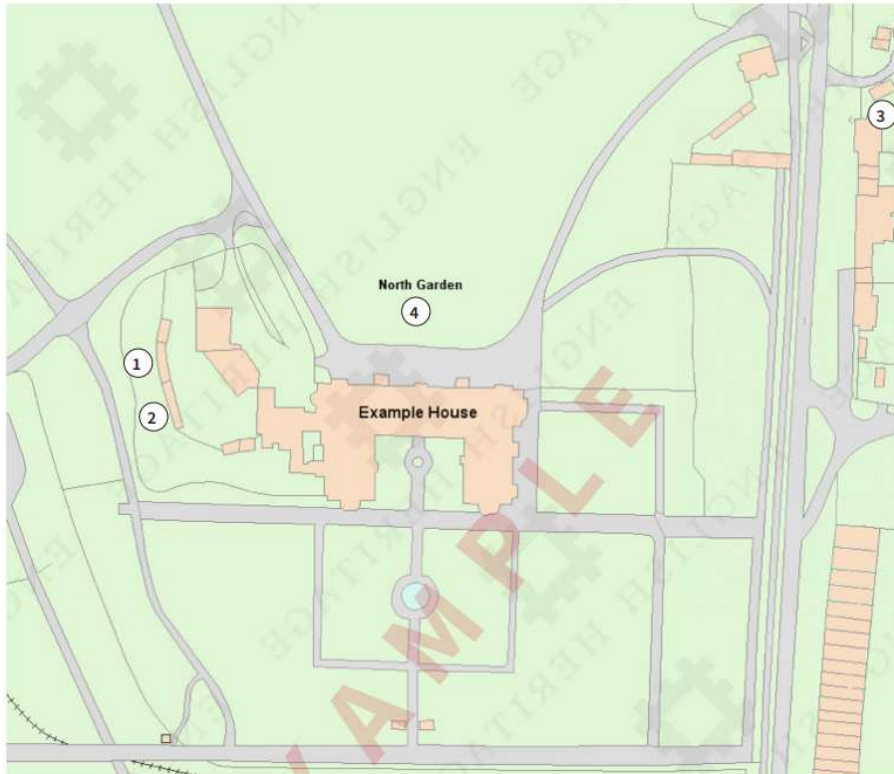
<https://collectionstrust.org.uk>

SALVAGE GRAB SHEET
FIRST FLOOR - RED BEDROOM
PRIORITY LEVEL: 1

SALVAGE GRAB SHEET	
FIRST FLOOR - RED BEDROOM	
PRIORITY LEVEL: 1	
Ornament: Japanese ceramic vase	Inventory no. 45.1950
WEIGHT	REMOVAL
Light	Do not hold by neck of vase Hold neck and support vase underneath
ACCESS	
n/a	
CONDITION	FIRST-AID TREATMENT
☐ Wet or damp ☐ Mouldy ☐ Contaminated ☐ Broken ☐ Weak ☐ Smoke damaged ☐ Dangerous to handle ☐ Other	☐ Pack as is ☐ Dry and pack ☐ Keep wet and freeze ☐ Wash then dry ☐ Other

Lähde:
<https://historicengland.org.uk/content/docs/advice/erp-historic-buildings-pt1/>

SALVAGE RECOVERY LOCATIONS

- ① **Main Store Recovery and Storage Area: Potting Shed**
The potting shed is situated to the left of the service wing. Keep this area secure.
- ② **Triage and Treatment Area: Barn**
The barn is adjacent to the potting shed.
- ③ **Small Store Recovery and Storage Area: Mill, Village Lane**
- ④ **Overflow Recovery and Storage Area: North Garden**
Use the north garden as a potential overflow Recovery Store Area. Security and a pop-up tent will be required.
- ⑤ **Long-term storage**
Refer to External Contacts for details of long-term storage and removals contractors.

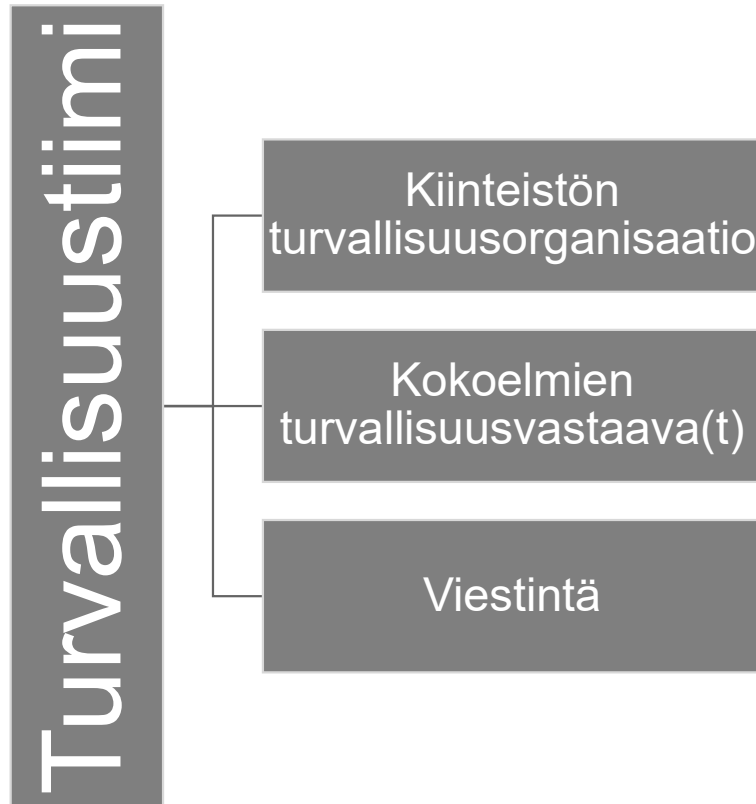
Lähde:
<https://historicengland.org.uk/content/docs/advice/erp-historic-buildings-pt1/>

Tiedonjako ja roolit

- Huomioitava, kuka johtaa ja miten tieto kulkee
- Pelastussuunnitelmalla varmistetaan, että kaikki tietävät, minkä mukaan toimitaan: miten viestitään, mitä reittiä käytetään, mitkä siirretään ja mitkä suojataan, mikä on työnjako ja mitä kalustoa, laitteistoa ja suojamateriaalia käytetään, miten pelastettavat kokoelmat merkitään jne.

Johtaminen:

- Kokoelmien pelastusjohtaminen: järjestelmällistä, ennakoivaa, kokonaisvaltaista
- Tähän vaikuttaa organisaation johtamistapa, päätöksenteko ja ymmärrys turvallisuudesta
- Kuka johtaa ja miten tieto kulkee?

Kuka
johtaa?

Presidentti Urho Kekkonen
Kuvaiskot 1970
Museoviraston, Historian kuvakokoelmat
HK7155:10109

Resurssit: materiaalit ja kalusto

Katastrofilaatikat kokoelmien pelastamiseen

Lähde: <https://www.raa.se/samhallsutveckling/beredskap/katastroflador-for-samlingarna/>

Pelastustarvikkeita voi varata kattavasti sekä työturvallisuuden, että pelastamisen näkökulmasta: tasku- ja otsalamppuja, moppeja, imeytyspaperia, huomioliivit, maskeja, suojalasit, kypärä, saappaat, turvakengät, viiltosuojahanskat, imuri ja vesi-imuri, roskasäkkejä, kuplamuovia, työkaluja, pressuja, teippiä, muistiinpanovälineet, EA-laukku, köyttä, tuulettimia, ilmankuivaimia, jatkojohtoja jne.

SUOMEN KANSALLISMUSEO
FINLANDS NATIONALMUSEUM

Kuva: Suomen kansallismuseo

Lähtövalmiudessa!

Kuva: Suomen kansallismuseo

Kuva: Suomen kansallismuseo

Ennakoi evakuointia
Lähtövalmiudessa?

Kuvat: Suomen kansallismuseo

Ennakoi evakuointia:

Kuvat: Suomen kansallismuseo

Kuvat: Suomen kansallismuseo

Ennakoi evakuointia:

Ennakoi evakuointia:

Ennakoi evakuointia:

Kuvat: Suomen kansallismuseo

Jälkihoito ja palautuminen

- Listataan kiireelliset / ei kiireelliset
- Tavoitteena lisävaurioiden estäminen
- Hätkonservoinnin tarpeen kartoittaminen
- Kiireellinen dokumentointitarve
- Raivaustöiden vaikutus jne.

Pelastustoimien onnistuminen

- Kohteen pelastussuunnitelma → Vaikuttaa myös kokoelmien pelastussuunnitelmaan
- Pelastushenkilöstön toimintakyky ja osaaminen HUOM! Yhteistyö olennaista – toiminta kohteessa yhteistyössä henkilökunnan kanssa
- Kohdetta koskeva asiantuntijuus – varmistettava, että saadaan paikalle
- Päivystysjärjestelmä – tarvittaessa, riippuu kohteesta ja tilanteesta
- Viranomaisten toimiva yhteistyö onnettomuustilanteessa
- Tiedottaminen

Lisätietoa:

- [Varautumisohjeet – Museovirasto](#)
- [Kulttuuriomaisuuden uhat ja suojele](#)
- [Julistukset ja suositukset | ICOMOS Suomen osasto r.y](#)
- [Building an Emergency Plan: A Guide for Museums and Other Cultural Institutions - Google-kirjat](#)
- https://www.iccrom.org/sites/default/files/Endangered-Heritage_INTERACTIVE.pdf
- [Emergency response for paper archives — Archives & Records Association](#)

SUOMEN KANSALLISMUSEO
FINLANDS NATIONALMUSEUM

A woman with long brown hair and blue eyes is shown from the chest up, wearing a textured, mustard-colored sweater. She is holding a large, ornate, dark-colored ring with intricate scrollwork designs to her mouth with her right hand, as if she is about to kiss it or is in awe of it. The background is a solid, light purple color.

Kiitos!

SUOMEN KANSALLISMUSEO
FINLANDS NATIONALMUSEUM